

Pozostałości działalności gospodarczej w uroczysku Zielone Skałki w Falsztynie

Grzegorz Vončina¹⁾,Maciej Wawrzczak²⁾

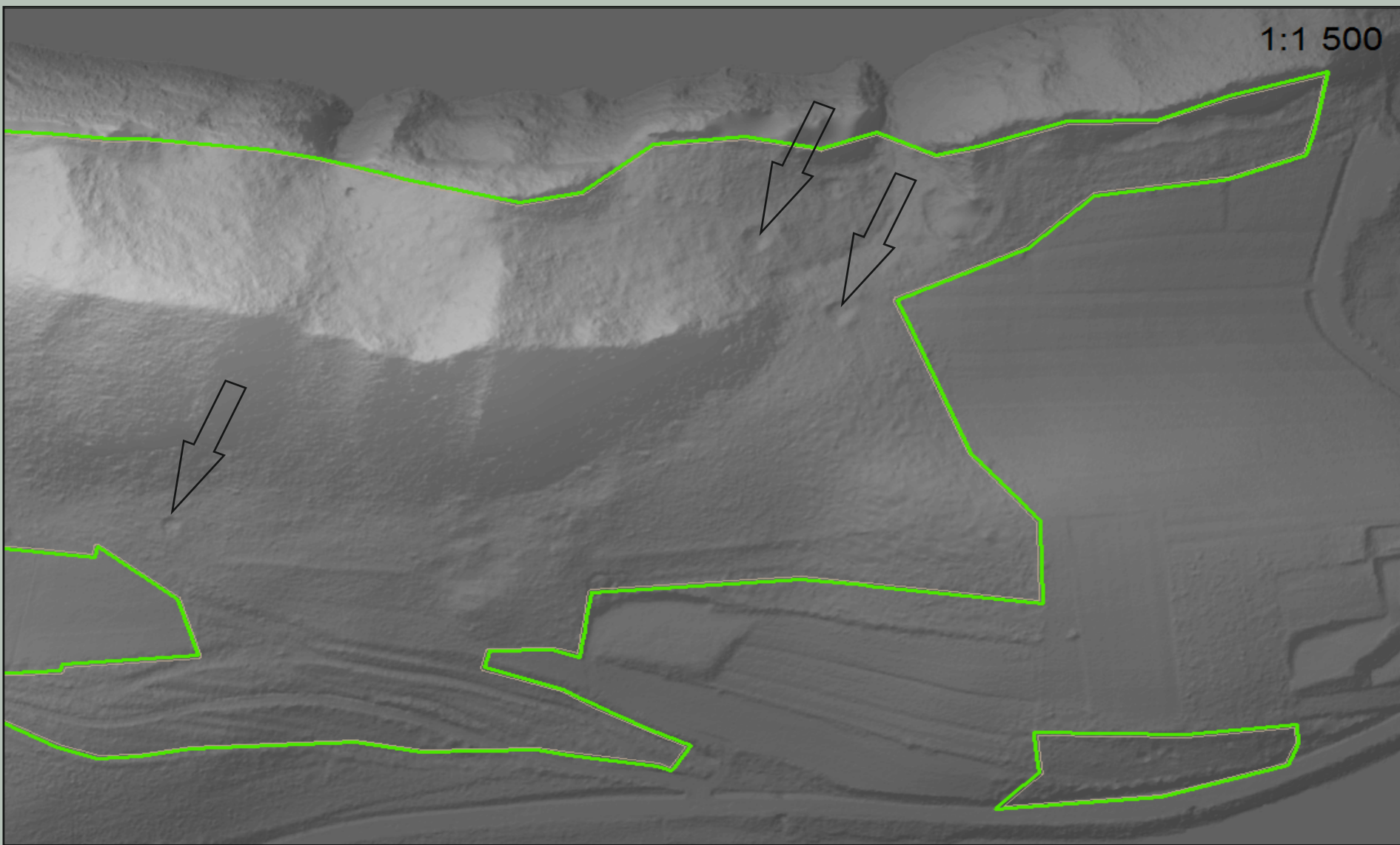
¹⁾Pieniński Park Narodowy, ul.. Jagiellońska 107B, 34-450 Krościenko nad Dunajcem

²⁾Instytut Archeologii i Etnologii PAN, al. Solidarności 105, 00-140 Warszawa

Ryc. 1.

W marcu 2017 r. przeprowadzono na terenie wspomnianego uroczyska krótki rekonesans terenowy. Powodem były interesujące “obiekty” w postaci zagłębień terenu znalezione na mapie (Ryc. 2). Celem wizji była weryfikacja danych w terenie i próba określenia pochodzenia stwierdzonych pozostałości. Intrygujące było potwierdzenie antropogenicznego pochodzenia z uwagi na brak jakichkolwiek danych w opracowaniu Operat ochrony zasobów kulturowych PPN (Myczkowski i in. 2000).

Ryc. 2.

Pomimo trudnych warunków do prospekcji (duża ilość liści na podłożu) udało się poczynić pewne ustalenia. W trakcie oględzin stwierdzono obecność regularnych zagłębień terenowych. Miejsca te przyjmowały kształt prostokątów z jednym otwartym bokiem (Ryc. 3). Ścianki omawianych założeń były uformowane w miarę pionowo (Ryc. 4) i łagodnie obniżały się do otworu wyjściowego. W miejscach odsłoniętych przez systemy korzeniowe drzew i zwierzęta zaobserwowano czerwone okruchy, przypuszczalnie rozlasowanej cegły (?) (Ryc. 5) oraz białą domieszkę okruchów najprawdopodobniej przepalonego wapienia (?) (Ryc. 6).

Ryc. 3.

Ryc. 4.

Czym zatem są wyróżniające się w terenie miejsca? Dostępne mapy Miega (I - 1763-1787, II - 1806-1869, III - 1869-1887) nie wskazują na istnienie w tym miejscu żadnych zabudowań. Można więc byłoby założyć, że mogły one powstać końcem XIX lub początkiem XX wieku. Nie potwierdzają tego jednak żadne dostępne mapy z tego okresu. W runie nie występują żadne antropofity, które byłyby relikdami działalności człowieka. Drzewostan porastający to miejsce jest w wieku około 60 lat, dlatego można wskazywać na potencjalne wykorzystanie tego miejsca przed II wojną światową.

Ryc. 5.

Ryc. 6.

Uroczysko Zielone Skałki znakomicie nadawało się do procesu wypału wapna. Znajduje się tu dobrej jakości surowiec wapienny (Watycha 1963), a pewne informacje sugerują produkcję wapna na tym obszarze (Bober, Kozłowski 1963). Wstępne przypuszczenia o lokalizacji wapienników znalazły potwierdzenie. Informację potwierdził mieszkaniec Niedzicy - Zamku pan Jan Kowalczyk, pamiętając przekaz ojca. Należałoby jednak podjąć badania archiwalne i przyrodniczo-architektoniczne w celu ustalenia szczegółów użytkowania obiektów. Pomimo tylu niejasności co do czasu użytkowania, danych dotyczących wielkości pozyskania wapienia i produkcji wapna należy podkreślić, że wiedza o wartościach kulturowych Pienińskiego Parku Narodowego wzbogaciła się o kolejny obiekt dziedzictwa kulturowego regionu.

Piśmiennictwo:

Bober L., Kozłowski S. 1963. Surowce skalne pienińskiego pasa skałkowego. Przegląd Geologiczny, 11(7): 318-322.

Myczkowski Z., Łuczyńska-Bruzda M., Bogdanowski J., Dyba O., Kołodziejki S., Marcinek R., Siwek A., Zacny F. 2000. Operat ochrony zasobów kulturowych, PPN, Krościenko n.D., (mscr.), 614 stron.

Rozporządzenie 1996. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 maja 1996 r. W sprawie Pienińskiego Parku Narodowego (Dziennik Ustaw z 1996 r., Nr 64, poz. 307).

Watycha I. 1963. Problem przepuszczalności w przekroju geologicznym Ciechorzyn - Zielone Skałki. Przegląd Geologiczny, 11(7): 325-326.